

El crim del mas maleït

*Proposta
didàctica*

Pilar Puchades

ESPLAI

© 2009 Joan Pla
Coberta de Miquel Mollà
190x130 mm, 152 pàgines
Enquadrernació en rústica

© 2009 Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya
☎ 961 590 883
info@bullent.net
Directora de la col·lecció: Pilar Puchades

SINOPSI

Miquel, estudiant de Belles Arts, està pintant als peus del Montcabrer el Mas del Baró, el Mas Maleït. Quan pinta uns ametlers que presideixen l'entrada del mas, apareix reflectit al llenç un rostre femení que mostra uns ulls esgarriats. Sorprés davant la repetició del fenomen, Miquel, amb la col·laboració de Teresa, Neus i Josep, iniciarà una investigació que el durà a esbrinar qui s'amaga al darrere d'un crim execrable.

L'AUTOR

Joan Pla (Artana, La Plana Baixa, 1942). Estudià tres anys d'Econòmiques, tot i que finalment es decantà per Magisteri. Ha exercit com a professor i en l'actualitat està jubilat. Ara, es dedica de ple a la lectura i a l'escriptura i també visita escoles i instituts per promoure l'activitat lectora i trobar-se amb els seus lectors. En Edicions del Bullent ha publicat *L'Òmicron*, *El secret de Hassan*, *el morisc*, *L'ordinador màgic*.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES I METODOLÒGIQUES

Els exercicis de lectura i comprensió han d'anar de la mà. Les propostes didàctiques que es presenten tot seguit s'han confeccionat pensant en aquesta idea tot combinant elements que pretenen impulsar en el públic adolescent el saludable hàbit lector.

Les diferents activitats s'han articulat en tres apartats:

- ☐ *Abans de la lectura* aborda les expectatives que crea en el lector els elements paratextuals.
- ☐ *Durant la lectura* comença amb unes breus instruccions de lectura. A més, és el moment de prendre nota de paraules o expressions desconegudes per després buscar-les al diccionari i intentar introduir-les en la parla habitual a partir d'un exercici d'escriptura creativa.
- ☐ *Després de la lectura* s'hi proposen una sèrie d'activitats que responen bàsicament a quatre objectius:
  1. Entendre el missatge que se'ns vol transmetre.
  2. Treballar al voltant dels elements narratius.
  3. Aprofundir en el coneixement de la llengua a partir dels mots i de les expressions del text.
  4. Entretenir i encuriosir el lector prenent com a excusa el text.

I. ABANS DE LA LECTURA

1. Comencem amb un joc. Agafa el llibre, obri'l per la pàgina 50, busca la cinquena oració i escriu-la.

.....

.....

Ara digues què has pensat sobre la novel·la quan has acabat de llegir l'oració tot considerant també la portada.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Observa detingudament la portada i respon.

a) Saps què és el tauler de fusta amb lletres i números gravats?

b) Pels accessoris de les mans que hi apareixen, com t'imagines els personatges? Edat, gustos...

c) A quin gènere diries que pertany aquesta novel·la? Saps que és la novel·la negra? Quins temes sol tocar?

d) Recorda la primera vegada que vas tenir el llibre a les mans, quina classe de crim pensaves que contaria? Quan l'acabes de llegir, torna ací i comprova si el teu sisé sentit és bo i digues quina portada li hauries posat tu, si t'hagueren encomanat la il·lustració.

3. Passem ara a la contraportada. Llig la sinopsi i contesta les qüestions per confeccionar les primeres hipòtesis, quan acabes la lectura, hauràs de comprovar l'encert o el desori.

a) Penses què és una història divertida? Emocionant? Trista? Dramàtica? Creus que t'agradarà?

.....

b) Serà una narració realista o fantàstica? Què t'ho fa pensar?

.....

4. L'autor.

a) Joan Pla a Edicions del Bullent té altres títols publicats: *L'Òmicron*, *El secret de Hassan*, *el morisc*, *L'ordinador màgic*. Ves a www.bullent.net i escriu la sinopsi d'aquestes obres. Si n'has llegida alguna, deixa la teua opinió en unes tres o quatre línies.

.....

b) *Mor una vida, es trenca un amor* és una de les novel·les més celebrades de Joan Pla. Esbrina per quina edició va. Ah! I una cosa més, ha estat traduïda al castellà i al gallec, apunta com s'ha traduït el títol.

.....

c) Joan Pla és un reconegut escriptor en l'àmbit de la literatura juvenil. En la seua biografia hi ha títols d'algunes novel·les que ha publicat però si visites el seu blog www.llibresjoanpla.blogspot.com trobaràs enllaços que et remetent a totes les seues obres. Únicament fixant-te en el títol intenta agrupar-les per temes.

.....

d) Als apunts biogràfics, es diu que Pla visita centres educatius per promoure el gust per la lectura i conèixer els seus lectors. T'agradaria que visitara el teu institut? Quines preguntes li formularies?

.....

II. DURANT LA LECTURA

Abans de començar la lectura recorda que és necessari fer-ho tot reunint un mínim de condicions. Te les recorde?

- a) Busca un lloc ben il·luminat, una postura còmoda i allunyat dels sorolls. Així et resultarà més fàcil capbussar-te en la història que estàs llegint i deixar-te envair per la seua màgia.
- b) Convé no deixar un capítol a mitges per no perdre't.
- c) No interrompes la lectura per a buscar paraules al diccionari. Apunta-les i abans consultar el diccionari intenta esbrinar el significat pel context.
- d) Mentre lliges visualitza els espais on es desenvolupa l'acció, endinsat en el pensament i els sentiments dels personatges i practica l'empatia amb ells.

1. Anota les paraules i les expressions que no has entés i busca-les al diccionari.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Escribe una història d'unes 15 o 20 línies d'extensió on hi apareguen almenys deu de les paraules o expressions anteriors.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

III. DESPRÉS DE LA LECTURA

1. Fitxa de la novel·la

Títol de l'obra:	_____
Cognoms, nom de l'autor:	_____
Editorial:	_____
Ciutat i any de l'edició:	_____
Nombre de pàgines:	_____
Collecció:	_____
Núm.:	_____
Tema/gènere:	_____
Lloc i temps de l'acció:	_____
Argument:	_____
	_____

Tipus de narrador:	_____
	_____
	_____
Personatges: • Principals	_____
	_____
• Secundaris	_____
	_____
Valoració personal:	_____
	_____

2. Control de lectura. Respon les qüestions.

a) Escribe els noms amb què es denomina el mas del baró i digues el motiu pel qual rep eixos noms.

.....

.....

b) Quina carrera universitària estudia Miquel? En quin curs està? I quins estudis cursen Teresa i Neus?

.....

.....

c) Quins arbres es poden veure a l'entrada del mas? Quina és la seua situació exacta?

.....

.....

- d) Què va ocórrer quan Miquel va intentar destruir el quadre? Amb quin instrument pretenia fer-ho?
- .....
- .....
- e) Recordes les diferents versions sobre el crim del mas? Resumeix-ne alguna de les que circulaven entre els alcoians.
- .....
- .....
- f) En quines condicions es trobava el mas, tant a l'exterior com a l'interior, quan Miquel i la colla hi van anar? Quins elements semblaven més cuidats?
- .....
- .....
- g) Sobre quin element del llenç pintat per Miquel es mostra el rostre esglaiat? Com ho saps?
- .....
- .....
- h) En algun moment de la narració, més concretament dins d'un diàleg es parla de l'avi de Miquel. Quin era el seu ofici? Per què se'l recorda amb nostàlgia?
- .....
- .....
- i) A quin periòdic aparegué per primera vegada la notícia sobre la investigació del crim del mas maleït?
- .....
- .....
- j) El nom de Bernat es va escoltar per primer cop mitjançant tres fenòmens paranormals, quins?
- .....
- .....
- k) Qui és Bernat?
- .....
- .....
- l) Com va morir el fill primogènit del baró?
- .....
- .....
- m) A quina filada pertanyien els quatre amics?
- .....
- .....
- n) Què li va ocórrer a Miquel una nit per sant Jordi? Se sap qui va ser l'autor?
- .....
- .....

o) Per què Vicent el Carboner coneix la història del crim? Qui li la va contar? On? Per quin motiu?

.....
.....

p) Esmenta els pobles i els llocs concrets on Miquel va obtenir dades per a la seua investigació.

.....
.....

q) Què demana Miquel a Bernat que faça en relació als cossos de Marta i Silvana?

.....
.....

r) Quan es resol el misteri que envolta el crim produït al mas, què fa Miquel amb els llenços on es manifesta el rostre de Marta?

.....
.....

s) Què se'n feu del cadàver d'Onofre, el fill de l'encarregat del mas?

.....
.....

t) A la fi, s'alliberen totes les ànimes del mas? De quina manera?

.....
.....

3. Saps dir quina funció té el títol de la novel·la i a què fa referència? Es tracta d'un títol temàtic (explícit) o remàtic (metafòric o al·legòric, és a dir, en què el tema només apareix de manera implícita)?

Si creus que el títol de la novel·la és adequat, justifica-ho; si li n'hagueres ficat un altre, digues quin i raona-ho.

4. Sopa de lletres. Busca nou cognoms que han aparegut a les pàgines de la novel·la. Una vegada els tingues localitzats i els relaciones amb el nom, esbrina quin és l'escut d'armes que l'heràldica els fa correspondre.

S	A	N	E	U	M	O	G	I	F	T	L
A	L	A	I	A	I	C	R	A	B	G	D
B	B	I	V	P	A	L	L	A	S	S	S
O	E	F	O	I	P	A	P	E	G	U	E
R	R	G	U	S	L	E	L	B	I	O	L
I	G	A	U	P	F	A	U	S	S	D	L
T	I	P	I	I	T	M	R	B	B	E	E
I	N	P	E	R	A	L	T	A	E	P	T
R	E	L	O	S	D	A	L	B	R	I	N
E	A	A	S	E	R	L	Z	E	T	L	O
A	C	A	N	T	A	V	E	L	L	A	F

5. Els 18 capítols d'*El crim del mas maleït* només estan numerats, potser si els poses un títol (ja saps temàtic o remàtic, la tria es teua) et resultarà més fàcil recordar els detalls més sucosos de la història. Assegura't que s'acompleixen les condicions següents: que incloga tota la temàtica del capítol, que enganxe el lector i que no siga llarg en excés. Uf! Molta feina, endavant!

CAPÍTOL	TÍTOL
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	

9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	

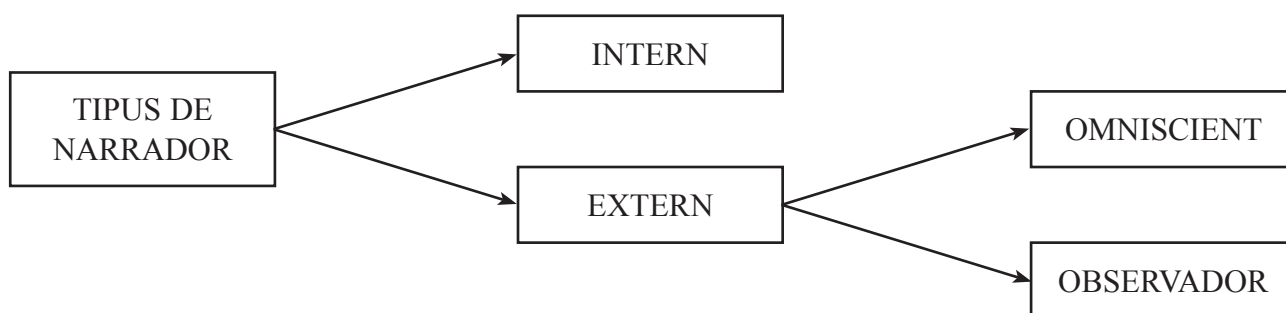
6. Localització espacial.

- En quin espai geogràfic se situa l'acció?
- Hi ha altres espais secundaris, quins són?
- Alguna vegada has estat per aquell indret? Explica els companys quan i com va ser.
- On l'hagueres situada tu, la novel·la? Per què?
- Seguint les indicacions donades al capítol 6 sobre l'interior del mas, mostra la teua capacitat per al dibuix tècnic i dibuixa la planta de l'edifici amb les estances que s'hi nomenen.

7. Localització temporal.

- En quina època transcorre l'acció? I els fets relacionat amb el crim?
- Quins elements et porten a pensar que és així?
- Hi ha dades que ens ajuden a determinar la durada? En cas afirmatiu, digues quina és, la durada de l'acció? Alerta amb les retrospeccions!

8. Ja sabem que el narrador explica la història des del seu punt de vista. També sabem que els principals tipus de narradors són els següents:

Apunta tota la informació possible per caracteritzar les classes de narrador i després contesta.

- a) En quina persona gramatical està narrada la novel·la?
- b) Qui és el narrador?
- c) De quin tipus és?
- d) Copia un fragment on s'hi puguin veure els trets.

.....

.....

.....

.....

9. Quin diries que és el personatge protagonista de la novel·la? Quines característiques creus que el converteixen en protagonista?

.....

.....

10. Al llarg de la investigació apareixen molts noms, per tal de recordar-los tots et propose que emplenes la graella de sota.

NOM DEL PERSONATGE	RELACIÓ DE PARENTIU	QUE MANTÉ AMB

11. Dividim la novel·la en les tres parts en què prescriptivament s'estructura: introducció o plantejament, nus i desenllaç. Quins capítols inclouria cadascuna?

INTRODUCCIÓ: .....

NUS: .....

DESENLLAÇ: .....

12. Habitualment en un novel·la hi ha diferents seqüències textuais o modes del discurs. Localitza almenys un exemple de cada i copia'l.

a) Narració: text en el qual predomina l'acció, els arguments són més àgils i els fets s'esdevenen amb major rapidesa.

.....

.....

.....

.....

b) La descripció: paràgraf on s'explica amb detall com són els personatges, els seus pensaments, els ambients... És una aturada en la narració.

.....

.....

.....

c) El diàleg: és la transcripció de les converses que mantenen els personatges. Amb ells l'obra adquireix major verisme i el lector sent més propera la història.

13. T'ha agradat el final triat per Pla? Ara et propose que escrigues un final alternatiu. No t'oblides de posar nom al nou capítol!

.....

.....

.....

14. Creus possible una segona part d'*El crim del mas maleït*? Imaginem que sí i que ets tu l'encarregat d'escriure-la, redacta el primer capítol.

.....

.....

.....

15. Elabora un text de caràcter argumentatiu on dones les raons necessàries per convèncer els companys i les companyes que han de triar *El crim del mas maleït* com a lectura per a les vacances de pasqua.

.....

.....

.....

16. Busca el significat de les frases fetes i expressions següents, si ho prefereixes pots escriure una oració. Ah! I una cosa més mira d'incloure-les en el teu corpus lingüístic d'ara en endavant.

Fer-se amo i senyor d'algú o d'algun lloc (p. 11)

.....

.....

Posar-se-li a algú la pell de gallina (p. 26)

.....

.....

Mirar algú o vers alguna cosa de rampafuig (p. 29)

.....

.....

Posar-se blanc com la cera (p. 39)

.....

.....

Ser el pa de cada dia (p. 42)

.....

.....

Quedar-se parat (p. 45)

No posar la mà al foc per algú (p. 45)

Estar fet un flam (p. 54)

Tirar terra sobre algun assumpte (p. 60)

Jugar totes les bases (p. 66)

Fer el Pere (p. 74)

No trobar ni cap ni centenar (p. 76)

Fer safrà (p. 83)

Agafar el gat per la cua (p. 89)

Fer-ne cinc cèntims (p. 98)

Ser aigua en cistella (p. 109)

No dir ni pruna (p. 111)

No deixar de la mà (p. 121)

Posar-se en guàrdia (p. 122)

Trobar algú amb les mans a la pastera (p. 133)

Tenir tota la roba al riu (p. 140)

17. Treballem el vocabulari amb una variant del joc del penjat. Et done la definició i la lletra inicial així com la pàgina en què es troba la paraula.

Línia formada per diverses coses o persones col·locades una al costat de l'altra. (p.11)

R _____

Porció extrema de la teulada que surt més enllà de la línia vertical de la façana. (p. 11)

R _____

Tela farcida de palla que aprofita de matalàs. (p. 50)

M _____

Casa molt gran. (p. 51)

C _____

Persona temible per la seua corpulència, males intencions, manca de seny o qualsevol altra causa. (p. 110)

G _____

Examinar minuciosament una cosa cercant-hi quelcom o tractant de veure què hi ha. (p. 129)

E _____

Deixar sord per la violència d'un soroll molt fort, que no deixa sentir altra cosa. (p. 145)

E _____

.....

18. Busqueu la banda sonora adequada als següents fragments de la novel·la, demaneu ajuda el professorat de Música, el de Comunicació Audiovisual o el de Llengua i imatge.

a) *Per un moment va pensar d'acabar amb aquell fet estrany. Va anar al cotxe i en va agafar una navalla que sempre hi portava. Es va acostar al llenç i , en alçar la mà per esguerrar-lo, una força que no podia controlar li paralitzava el braç. (p. 15)*

b) *...Neus va començar a tremolar com si li haguera agarrat un atac de fred. Es va posar pàl·lida, els ulls extraviats, i va fer un crit terrible i esgarifós...(p. 77)*

c) *Alcoi era una festa. S'havia engalanat per a celebrar les festes del sant patró. (p. 97)*

d) *Vaig jurar que em venjaria. (p. 138)*

e) *El Mas maleït continua dempeus, amb les parets ben visibles. Els descendents de don Pere Bàrcia i Fenollosa se n'han desinteressat. Ara, entre les runes hi ha les restes calcinades d'Onofre. Com que ningú no ha pogut el seu pecat, l'esperit vaga irredempt per la serra de Mariola, i en les fredes nits d'hivern, juntament amb l'esgarip de l'òliba i del duc, ressona el seu esgarifós crit entre els cims del Montcabrer. (p. 147)*

19. Repassem els pronoms febles a partir de les combinacions binàries que farceixen *El crim del mas maleït*. Et done els dos pronoms, en algun cas només hi ha un pronom, que hi apareixen junt al verb i la pàgina en què s'hi localitzen i cosa teua serà la feina més engrescadora:

a) Has de buscar els complements que substitueixen els pronoms febles i dir de quin tipus de complement verbal es tracta.

- *els hi fiques* (p. 46)
- *li la va donar* (p. 50)
- *li'l negava* (p. 52)
- *alçant-li* (p. 77)
- *donar-los-el* (p. 95)
- *denunciar-ho* (p. 144)
- *se'l veia* (p. 146)

b) Ara contesta.

- Quines de les combinacions anteriors són enclítiques? I proclítiques?
- Agafa el pronom *el* i escriu-lo davant d'un verb que comence per vocal, darrere d'un que acabe amb diftong o consonant i, per últim, darrere d'un que acabe amb vocal.
- Partint de la qüestió anterior, quantes formes pot arribar a tenir un pronom feble? Quin nom reben?

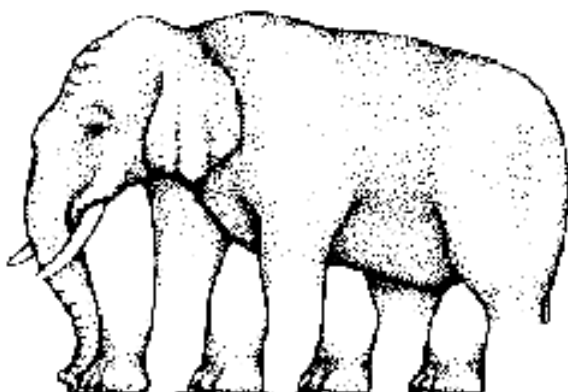
20. Les comparacions són un recurs estilístic molt emprat i a la novel·la n'hi ha de ben enginyoses. Busca'n cinc, escriu-les tot indicant la pàgina i els busques una construcció sinònima.

21. Al capítol 1 Miquel comenta que ha estudiat els pintors de *l'escola valenciana, des de Benlliure, González Alacreu, Castells o Joan Porcar...* (p. 11) Organitzeu-vos en quatre grups i busqueu el llenç més representatiu de cada artista. Després demaneu el professorat d'Història que us ajude a comentar-lo.

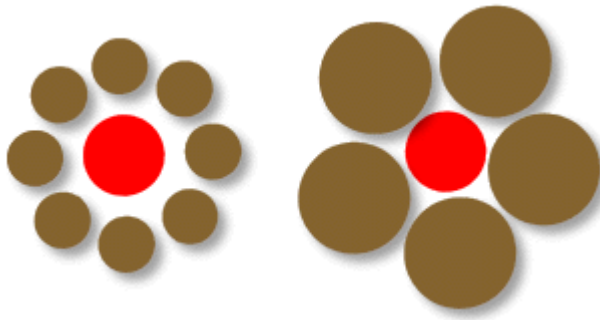
22. *No imaginem, de vegades, figures rares quan contemplem una roca o un núvol...* (p. 18).

Il·lusions òptiques és el nom del fenomen de que Miquel intenta descriure i és qualsevol il·lusió del sentit de la vista, que ens porta a percebre la realitat alteradament o errònia. Les il·lusions òptiques poden variar entre una persona i una altra, són dependents de factors com ara l'agudesia visual, el daltonisme o l'astigmatisme. Com a curiositat és interessant saber que el cinema és una il·lusió òptica, ja que una pel·lícula és una sèrie de fotogrames que al ser projectats, fan la sensació de moviment aparent.

A continuació hi ha unes imatges que ens fan veure il·lusions òptiques, observa amb atenció i després comenta el que hi veus. Posa a prova la família i les amistats, és molt divertit!

Què hi veus? Quantes potes té l'elefant?

Què hi veus? Dos cercles rojos d'igual mida o el de la dreta més gran que no pas el de l'esquerra?

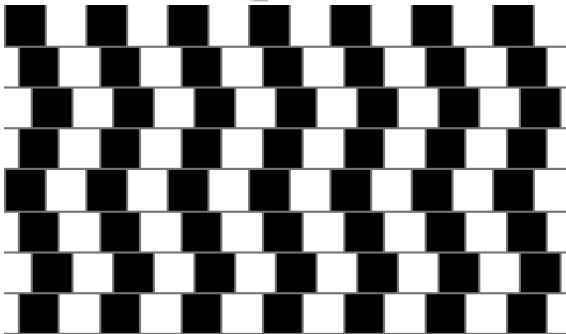
Què hi veus? La cara d'una xica jove o la d'una dona d'edat avançada?

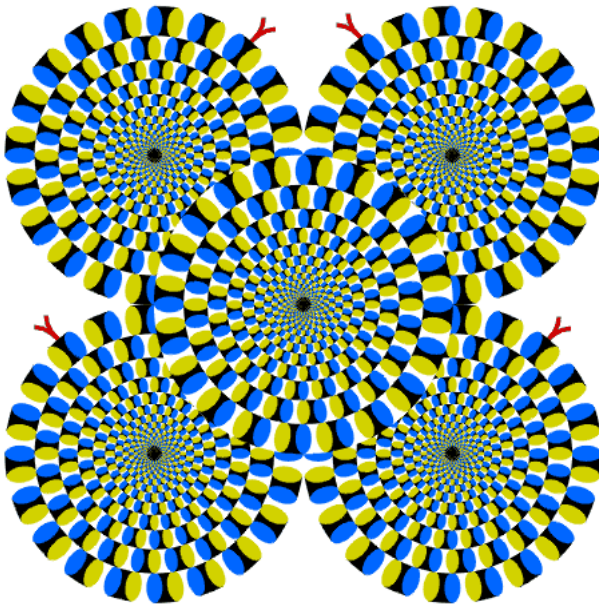
Què hi veus? Una calavera o una parella d'enamorats?

Què hi veus? Un rostre femení o un saxofonista?

Què hi veus? Tenen la mateixa mida les ratlles horitzontals?

Què hi veus? Giren tots els cercles o només els quatre que no mires fixament?

23. El record de la serra de Mariola mentre has llegit l'obra és gairebé inevitable. Aquesta serrallada és potser la més emblemàtica de la nostra orografia. La força que transmet és innegable i ha aprofitat molts escriptors de font d'inspiració, d'escenari geogràfic o, fins i tot, mític i també hi ha mostres populars de la seua majestuosa presència al migjorn valencià.

a) De segur que coneixes la cançó Serra de Mariola. Tot seguit tens la partitura i part de la lletra, completa-la i demaneu el professorat de Música assajar-la per oferir un concert al vostre centre.

serra de mariola

Ser - ra de Ma - ri - o - la

ser - ra de Ma ri - o - la

to - la_a flo - re tes lida_a flo -

re - tes si tola_a flo - re - tes no tola_a flo - re tes.

b) És possible que quan buscàveu la lletra hagen aparegut diferents versions. Recolliu-les totes i després feu una versió particular.

c) Quin cantant valencià a fet que la xicalla del País Valencià cresca amb aquesta cançó? Busca altres cançons mítiques a la seua discografia.

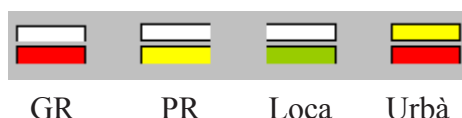
d) El poeta Joan Valls, alcoià, té un poemari relacionat amb la serra, busca el títol, escriu-lo i comenta per què creus que l'ha triat. Una pregunta més, què té d'especial aquest llibre de poesia?

e) També s'ha fet referència en la novel·la al Montcabrer que és el cim més alt de la serra de Mariola. Quants metres fa? Al País Valencià hi ha dos cims que el superen, quins són? Investiga l'origen del nom d'aquesta majestuosa muntanya.

f) Quins altres escriptors coneixes que, com ha fet Joan Pla, han situat en la serra de Mariola o ben a prop les seues narracions?

g) La serra de Mariola en clau de senderisme.

• El sender GR-7 passa pel terme municipal d'Alcoi. Saps que és un GR? Caracteritza'l. També hi ha PR que són senders de xicotet recorregut (entre 10 i 50 km), senders locals de menys de 10 km i els urbans. Cada tipus de sender es pot identificar per la senyalització distintiva que tenen.

- Al llarg del trajecte també hi ha altres indicacions i convé fer-ne cas si volem perdre'ns per la muntanya. Són:

Direcció equivocada

Avís de canvi de camí

Gir (dreta - esquerra)

- Des de fa ja deu anys el Centre Excursionista d'Alcoi organitza una pujada al Montcabrer. Ves a la pàgina web (www.centreexcursionistalcoi.org) per respondre en quina estació de l'any es fa, quant quilòmetres es recorren i les estadístiques de participació.

24. Al començament de la narració quan es descriu el paisatge en què es troba el mas es feia referència al cant d'alguns ocells: el gafarró, la cadenera i el pinsà (p. 25); a les últimes línies tornen a aparèixer dos pardals típics de terres valencianes: l'òliba i el duc (p. 147). Posa't en la pell d'un ornitòleg i busca tota la informació possible sobre aquests ocells. Pots seguir l'exemple del gafarró.

OCELL	FOTOGRAFIA	DESCRIPCIÓ
GAFARRÓ		El gafarró (<i>Serinus serinus</i>) és un ocell de l'ordre dels passeriformes que és un resident comú arreu dels Països Catalans, des del nivell del mar fins a l'alta muntanya. Fa uns 12 cm. Té el bec fort, curt i cònic. És d'un color bru groguenc llistat de negre amb el carpó, el front, la llista ocular, el pit i la gola de color groc. Les femelles i els joves tenen un color bru rogenc, amb un disseny que recorda el dels mascles però sense groc. S'alimenta de llavors i erugues que troba als conreus, que han d'estar propers als seus boscos. Viu a llocs habitats i a llocs oberts amb arbres. Es troba a gran part d'Europa, des de la Mediterrània fins a Europa Central.

CADERNERA		
PINSÀ		
ÒLIBA		
DUC		

25. Fes el mateix que abans però ara amb arbrer citats: vinya, ametlers, garroferes, oliveres (p. 10).

ARBRE	FOTOGRAFIA	DESCRIPCIÓ
VINYA		És una planta arbustiva que té unes fulles simples lleugerament palmades, són els pàmpols. El fruit és el raïm, les agrupacions s'anomenen xanglots. El període de verema va des de finals d'agost fins el novembre. De raïm n'hi ha de blanc o de negre, segons la pigmentació de la pell, el que determinarà el color del vi.

AMETLER		
GARROFERA		
OLIVERA		

26. Quan Neus va al mas amb la colla de seguida percep una presència, té sensacions físiques inexplicables, sembla que és alertada de quelcom per un sisé sentit...

a) Alguna vegada has tingut alguna sensació estranya, d'advertència, de perill? En quines circumstàncies? Com has reaccionat?

.....
.....

b) Què entens per sisé sentit? En tens?

.....
.....

c) Què et fa por? Quins són els teus temors quan estàs sol, quan estàs en un lloc desconegut o quan et sents insegur?

.....
.....

d) La por és humana i, sovint, és un instrument de defensa que ens permet evitar situacions perilloses. Les fòbies ens acompanyen a tots en algun moment, a què tens tu fòbia?

.....
.....

e) Saps quin nom reben les fòbies següents?

- Volar.....
- Aranyes.....
- Multituds.....
- Número tretze.....
- Fosc.....
- Soledat.....

27. Psicofonies, ouija, fantasmes, ectoplasmes, presències, entitats... tot per captar o referir-se a fenòmens que s'escapen de la raó humana.

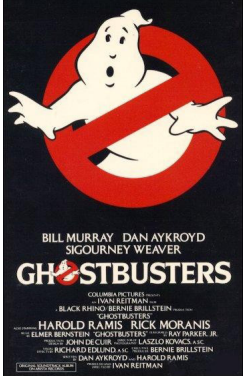
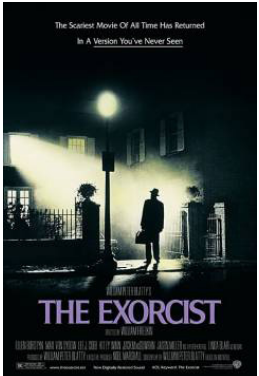
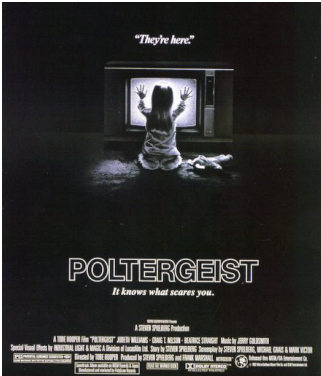
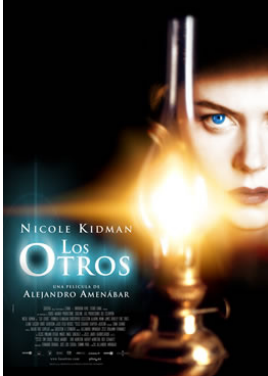
a) Saps què és cada concepte? Escriu-ne la definició.

.....

b) Segons el que has llegit a *El crim del mas maleït*, en quin moment s'han de fer les psicofonies? Durant quant de temps?

.....

c) Fenòmens paranormals i cinema. Des dels anys 50 del segle passat molts directors començaren a assajar el binomi. En són nombrosos els títols que han marcat els espectadors i continuen essent referents per als directors novells. A continuació hi ha sis pel·lícules basades en fenòmens paranormals, ordena-les cronològicament, escriu la sinopsi de cadascuna, cerca alguna anècdota que es va donar durant el rodatge i escriu una breu crítica, si no les has vistes pregunta algú de la família.

28. Belles arts, empresarials, filologia hispànica són els estudis universitaris que cursen els personatges de Miquel, Teresa i Neus. En els últims mesos s'ha parlat molt de *Pla Bolonya*, n'has sentit dir res, oi? Respon, si necessites ajuda de segur que a la família hi ha algú que estudia a la universitat.

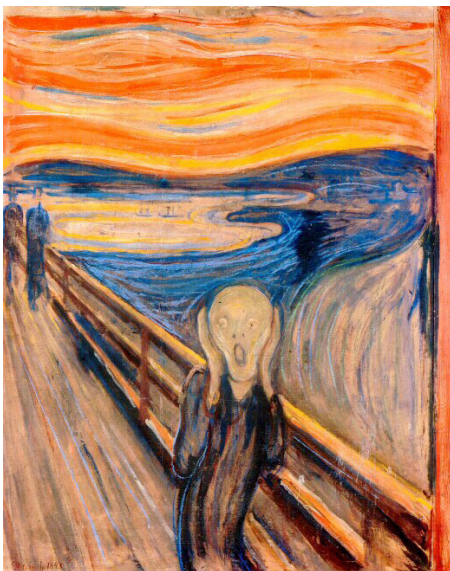
a) *Pla Bolonya* és com es coneix popularment el nou sistema però quin és el veritable nom? I les sigles, quines són?

b) Quin títol s'obté quan acabes els quatre primers anys? Després es pot seguir estudiant? Què?

c) Què vol dir ECTS?

d) L'avaluació serà contínua, què vol dir això? Coneixes aquest sistema d'avaluació? Què et sembla?

e) Enceteu un debat sobre què és positiu i que té de negatiu l'anomenat *Pla Bolonya*.

29. *El crit* del pintor Edvard Munch (p. 33) és un llenç impactant que mostra un rostre esglaiat com el de Marta. Tot seguit descobrirem el pintor nascut a Noruega, anècdotes sobre el quadre i notes del moviment expressionista al qual se l'adscriu. T'animes? És molt i molt interessant!

a) Per començar ordena i situa les paraules següents dins del text per a completar-lo i així podràs conèixer les dades biogràfiques més rellevants de Munch.

tràgics, pictòrics, especialment, naturalista, destructiva, germana, turment, precursor, en la qual, amb

Edward Munch (1863-1944)

Pintor noruec _____ del moviment expressionista alemany. Amb una personalitat turmentada, va donar vida a una obra pictòrica _____ va reflectir els seus "fantasmes personals".

Va tindre una infància d'esdeveniments _____, que expliquen la seua inestabilitat emocional i les seues angoixes. La tuberculosi, la mort de sa mare i de la seua _____ reapareixen en temes com *La xiqueta malalta* (1885-1886) o *L'habitació de la malalta* (1892).

La seua formació inicial a Oslo, en una línia _____, va començar a evolucionar a partir dels seus viatges, _____ a París. Va adquirir nous mitjans _____ per a expressar el seu sentiment tràgic de la vida, el seu interior, centrat particularment en el tema de la soledat, _____ una visió de la relació sexual com a força _____ i en la concepció simbolista de la dona com a vampiressa, com a "dona fatal".

b) Quantes versions hi ha del llenç? Apunta el nom dels museus on es localitzen.

c) Busca a l'hemeroteca dels periòdics digitals que conegues notícies relacionades amb els roba-
toris d'*El crit*.

d) Cerca a les pàgines web d'art l'expressionisme i respon les qüestions que hi ha a continuació.

- Quina és la cronologia del moviment?
- Quins grups de pintura expressionista van sorgir a Alemanya?
- A banda del terreny pictòric en quins altres camps artístic s'hi manifestà l'expressionisme?
- Dels quadres expressionistes, amb quin et quedaries? Per què?

30. Matalasser, terrisser, carboner són noms d'oficis que han aparegut al llarg de la narració. Respon.

a) En què consistien aquests treballs?

b) Cita altres oficis antics que s'han extingit o estan a punt de fer-ho.

c) L'ofici que té cadascú sovint ha originat malnoms (com Mateu, el matalasser). Investiga si a la teua família o a la teua localitat aquest procediment per crear malnoms ha estat productiu. No t'oblides de posar exemples!

31. En diferents moments Miquel ha acudit a llars socials on es reuneixen els grans i els jubilats. El joc del dòmino o xamelo és habitual en aquest tipus de locals. Però de segur que també has jugat a casa o amb els amics, oi?

a) Escribeu les regles del joc del dòmino. Per fer-ho utilitza els recursos típics dels textos explicatius i instructius.

b) Variants del joc. El dòmino es pot utilitzar per repassar llengua, literatura, matemàtiques... i és just això el que fareu. Amb l'ajuda del professorat de Llengua, elaboreu una taula on queden palesos els problemes ortogràfics que més es repeteixen als vostres textos. Agafeu, per exemple, la distinció entre essa sonora i essa sorda. Com que el dòmino té quaranta fitxes, heu de busqueu quaranta paraules que continguin essa sonora i essa sorda, a una part de la fitxa s'escriu la paraula i a l'altra el fonema. Més o menys així:

/z/	casa

És una manera més lúdica d'aprendre i consolidar les regles ortogràfiques. Recordeu que a partir d'aquest model, podeu elaborar altres dòminos amb altres dificultats ortogràfiques i d'altres matèries.

32. Ens detenim en la ciutat d'Alcoi.

a) Sobre un mapa d'Alcoi assenyala els carrers i els edificis que han aparegut a les pàgines d'*El crim del mas maleït*. Ací en tens algunes: pont de la Petxina (p. 78), avinguda de l'Albereda (p. 80), plaça Mossén Cirilo Tormo i carrer del Baró de la Uixola (p. 81), jardí de la plaça Pintor Gisbert, hospital Mare de Déu del Lliris...

b) Consulteu les pàgines oficials de turisme d'Alcoi (www.ajualcoi.org, www.alcoi.com, www.alcoiturisme.com) i programeu una eixida per visitar els indrets més rellevants. Després mostreu-li-ho al tutor o la tutora i feu-ho realitat.

33. En una de les visites de Miquel als bars i casinos d'Alcoi escolta una conversa sobre futbol on s'anomenen dos equips de la lliga: Reial Madrid i Saragossa (p. 36).

a) Quants equips conformen la primera divisió de la lliga a l'estat espanyol?

.....

b) Quantes categories hi ha?

.....

c) Què en penses dels àrbitres? Estàs d'acord amb el que els dos homes comentaven?

.....

34. Les llegendes urbanes (p. 9) també han arribat a desvirtuar els veritables fets ocorreguts al Mas maleït.

a) Una llegenda urbana és una història extravagant i creïble alhora vehiculada de boca en boca de manera que va adquirint nous matisos i desvirtuant-se, normalment és impossible trobar un testimoni directe del succés. El terme va aparèixer per primer cop als EUA a la dècada dels anys 80 del segle XX.

b) Quines coneixes tu? Explica-les i mira les coincidències amb els companys.

35. Torna a llegir el diàleg entre Miquel i l'home gran del casino de la pàgina 42.

—Ha llegit el cas que porta hui el diari?

—Quin cas, jove?

—El del nòvio que ha clavat una navallada a la seua novia...

a) La violència de gènere és una qüestió de plena actualitat com mostra el diàleg. Pots donar-ne una definició? Quins altres noms utilitzem per referir-nos-en?

b) A més de la violència de gènere, en els últims temps han proliferat les actituds violentes en l'àmbit educatiu, quin nom rep?

c) Organitzeu un debat a l'aula sobre la violència. Abans podeu visionar alguna de les pel·lícules que tracten el tema. Si us inclineu per fer-lo sobre la violència a les aules el film *Cowards* pot ser un bon punt de partença.

36. El títol nobiliari *baró* apareix sovint a la novel·la des de la pàgina 9 fins la 143.

a) Quins són els títols nobiliaris que coneixes? Sabies que n'hi ha deu. Completa la graella que hi ha a sota.

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
baró			
	princesa		
		ducs	
			emperadrius

b) Ara escriu els títols nobiliaris ordenats segons la línia d'honor.

c) En l'actualitat l'organisme que gestiona els títols nobiliaris és el Ministeri de Justícia. Ves a la pàgina web (www.mjjusticia.es) i després digues quins són els requisits per demanar-ne un o dos!

37. En algun moment de la narració es dona a entendre que l'avi de Miquel s'abastia de producte procedents de l'estraperlo.

a) Què vol dir?

.....

.....

b) Oi que no sabies que el mot és en realitat un acrònim? Esbrina a partir de quins tres noms propis s'ha format.

c) Busca almenys tres sinònims d'estraperlo.

38. Al llarg de tota l'obra hi ha referències implícites a un període ben amarg de la història: la guerra civil.

a) A la pàgina 88 es refereixen al conflicte bèl·lic com a *guerra incivil*, per què se li dona aquest qualificatiu? Per què està en lletra cursiva?

b) Altres mots relacionats amb aquest període i amb la postguerra i que també han aparegut al relat són: rojos, maquis, falangistes, FAI... Demana els avis que t'expliquen el significat d'aquestes paraules.

c) A la zona d'Alcoi els atacs aeris durant la guerra van ser molt durs, el professorat d'Història et podrà explicar el motiu.

39. Quan va morir Enric, el fill del baró, va eixir una esquela a la premsa (p. 120).

a) Quines són les característiques d'aquest text?

b) En què es diferencia d'un epitafi?

c) Ara que ja en saps les diferències, escriu una esquela i un epitafi per a una persona traspassada a la qual admiraves.

SOLUCIONARI

4. Sopa de lletres

S	A	N	E	U	M	O	G	I	F	T	L
A	L	A	I	A	I	C	R	A	B	G	D
B	B	I	V	P	A	L	L	A	S	S	S
O	E	F	O	I	P	A	P	E	G	U	E
R	R	G	U	S	L	E	L	B	I	O	L
I	G	A	U	P	F	A	U	S	S	D	L
T	I	P	I	I	T	M	R	B	B	E	E
I	N	P	E	R	A	L	T	A	E	P	T
R	E	L	O	S	D	A	L	B	R	I	N
E	A	A	S	E	R	L	Z	E	T	L	O
A	C	A	N	T	A	V	E	L	L	A	F